

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукопис се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 23. марта 1910. године Бр. 2427, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„а се Виљем Штајмле, чиновник Дирекције Српских Државних Железница, родом из Гилденбаха у Виртембергу и поданик исте државе, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Вилхелмином и малолетним кћерима: Маргитом и Јелисаветом, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије министарства унутрашњих дела 14. априла 1910. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Ови рокови, о којима се, у самој ствари, ретко води у пракси рачуна, поглавито због преоптерећености полицијске власти као и због недовољне организације њене, могу бити продужени кривицом повериоцем, а на име онда ако он не учини оно што му наређује §. 476. став други (замена од 14. Јула 1898. год.), у коме стоји: „Таксе за оглас полаже у напред поверилац који је тражио извршење. Ако је поверилаца више, онда они ове таксе полажу заједнички....“¹⁾ Ми

¹⁾ Такса за оглас то је она из тач. 63. Закона о Таксама. Уз ову таксу иде још и она од 5.05 динара, установљена законом од 22. Априла 1860 год. (36. ХП., стр. 66.). Даље имамо, код принудних наплата, ове таксе: тач. 23. Закона о Таксама (добошка такса), тач. 86. истога Закона (такса за извршење). Ове две последње таксе не наплаћују се унапред, већ по свршеној продаји „из новца који се прими за продато добро“ (чл. 15. Закона о Таксама). В. Полицијски Зборник (уредио Димитрије Калајинић), стр. 1065..

знамо да је извршење други део грађанскога судског спора, а правило је да власт, у приватно-правним спорозима, функционише тек по претходној исплати, од стране заинтересованих појединаца, оних такса које је законодавац, за дотичне процесно-правне радње, прописао. За разлику од обичних, непосредних, пореза, који не морају бити плаћени па да појединци могу тражити од државне власти услуге које му је ова дужна, као таква, учинити (н. пр. да им пружи потребну личну и имовну безбедност), овај, посредни, порез који се зове такса мора најпре бити положен, па да тек дотични појединац има право на услугу, од стране државне власти, која је за то полагање везана (в. чл. 5. став први Закона о Таксама од 6. Децембра 1896. год., са доцнијим изменама и допунама). Изузев, наравно, случајеве у којима се такса у опште не наплаћује (в. чл. 2. и 3. Закона о Таксама) или у којима се она плаћа накнадно (в. чл. 8. зак. о Таксама). По овом, дакле, општем правилу, и поверилац који је тражио извршење своје тражбине мора прво, ако хоће да власт извршењу приступи, положити огласну таксу. Иначе, извршна власт, не само да неће предузети потребне мере за егзекутивну наплату поднесене јој одлуке судске, већ она то не би смела ни учинити, онако исто као што ни суд не сме ући у извиђање једног приватно-правнога спора, ако тужилац није спорну и папирну таксу положио. Требао би поверилац да буде у једном од оних случајева у којима је законом ослобођен од претходнога полагања таксе (као што је, н. пр., случај из чл. 2. тач. 8. Закона о Таксама: Таксу не плаћају „сиромаси, по уверењу надлежне власти, које вреди само за годину дана“), па да извршна власт може и треба да продајној процедури приступи и без претходног плаћања, од стране повериоца, огласне таксе. Разуме се да, зато што је поверилац положио унапред огласну таксу, ова на њега не пада дефинитивно: њу сноси дужник, као што се то види из §. 476., други став *in fine*: „Из продајне цене таксе се после првенствено исплаћују ономе, који их је био положио“, — одредба сасвим правична: пошто је,

неизмирењем дуга, дужник учинио нужном принудну наплату, то он мора сносити и трошкове које је ова проузроковала.

Када су испуњени сви услови да се продаја може одредити, полицијска власт не може ову више одуговлачити нити, пак, одређену продају обуставити. За одуговлачење продајнога поступка, извршна власт одговара, као што нам је то већ познато, по §. 500. а. (Допуна од 14. Јула 1898.). Што се тиче обустављања принуднога извршења, било оно почето или не, за то важи пропис §-а 478. а. о коме смо раније говорили и на коме се, због тога, овде не морамо више задржавати.¹⁾

Извршна власт не би могла својом иницијативом, а изван случаја предвиђенога у § 478. а., одгодити продају ни по том основу што би налазила да ова не би дала повољних резултата због новчане оскудице која, дотичнога момента, влада у народу. На пример, она не би смела продају, коју би требала да изврши у пролеће, оставити за лето или јесен, када свет, нарочито у селима, боље у погледу новца стоји. И у опште, ма како биле тешке прилике у земљи, то не би могао бити разлог за невршење одлука судских. Постојање и остварење једног права није условљено повољним или неповољним околностима у држави. По нашем Уставу, чак, не би се извршење продаја могло обуставити ни законом. Такав закон, који продужује рокове приватно-правним тражбинама, зове се мораторијум, и он би био противан чл. 36. Устава по коме „Закон нема повратне силе на штету права стечених

¹⁾ Разуме се да се §. 478. а., по коме продају може обуставити само поверилац који је извршење тражио, не односи на случај када продаја стоји на сметњи, н. пр., појава спора односно неплате, после доношења судске одлуке, онога дуга који је предмет те одлуке и који би имао егзекутивно да се наплати. О једном таквом случају имамо и решење Државног Савета од 1. Јануара 1904. год. бр. 4825. по коме је: „Полицијска власт дужна застати са радом на извршењу наплате извесног приватног дуга, по поравнању или осуди судској, кад се при извршењу појави спорно питање о исплати дуга после осуде“ (Мил. Вукићевић, *Збирка Одлука Државног Савета*, стр. 35.). Видети и решење истога Савета од 4. Маја 1904. год. бр. 3780. по коме „Само на основу писменог доказа о исплати судске осуде полицијска власт може обуставити извршење“ (Мил. Вукићевић, *op. cit.*, стр. 42.).

ранијим законима.“ Право поверљиво да се, принудним путем, његова тражбина, која је предмет извршне одлуке судске, наплати јесте његово стечено право (§ 462.) које му ни закон не би могао одузети. Наравно да, ако би се такав закон ипак донео, он би био обавезан за судове и извршну власт, пошто они нису надлежни да цене материалну уставност једног закона (чл. 117. и 146. Устава), али то ништа не смета да би такав закон био Уставу противан. Из овога излази да се закон о мораторијуму не би могао, без повреде Устава, донети ни за време рата. Може се, сумње нема тај систем критиковати, али је он код нас такав.

Да ли би полицијска власт могла одредити, као дан продаје, недељу или који од оних дана који се, по државном календару, сматрају као празнични дани?

Код овога питања могли бисмо стати на једно од ова два гледишта: једно се односи на природу посла о коме је овде реч, а друго се тиче саме власти која тај посао врши.

Када станемо на прво гледиште, могли бисмо одговорити, на горње питање, негативно, то јест рећи да се јавна продаја не би могла обавити у недеље и празничне дане. И заиста, извршење одлуке судске, као друга фаза грађанског спора, спада у послове судске, а ови се, по § 510., не врше „у дане, које је црква за светковање одредила, а осим тога два дана пред Божић, на велики четвртак, петак и суботу.“ Шта више, по истом основу, извршења не би требало предузимати ни „од 16. Јуна до конца Јула закључно“, будући, по истом пропису, § у 510., за то време судови не раде, време које се зове велики судски одмор (распуст, ферије). Изузимају се, наравно, они судски послови који долазе у надлежност дежурнога судије и који се, по §-у 511., врше и за трајања судекога одмора, и међу којим пословима се не налази и рад на извршењу судских одлука. А ако би, противно овом излагању, полицијска власт одредила за продају један од оних дана када судови не функционишу, тада би се она имала извршити први дан по томе дану, под условом, разуме се, да тај дан долази међу дане када судови раде, саобразно §-у 128. по коме: „Ако последњи дан рока падне у дан празнични или у дан одмора, или ако се погрешно одреди рочиште у ове дане, онда се узима први радни дан по празнику или одмору за дан рока или рочишта“.

Ако се, пак, држимо другог гледишта, ако, то јест, имамо у виду саму власт која је, код нас, надлежна за извршење одлука судских, онда ћемо рећи да продаја јавна може бити и у недељу и у празничне дане, а тим пре и у дане судекога одмора. Ово стога што полицијска власт — ми се задржавамо на њој, зато што је она, у главном, извршна власт кад принудне наплате — нема празника ни одмора. Она нема празника ни одмора, стога што је она најважнија власт у држави, а најважнија је, јер је прва и постала. Она је прва и постала зато што је најважнија. Са задатком да одржава у

друштву ред и јемчи за безбедност у њему — оно чему се, у принципу, и тежи у држави, оно што се, у први мах, и хтело у самом почетку државног живота — полиција је постала када и држава: то су, тако да се изразимо, два близнака. Једина, у то време, власт у држави, полиција је имала у рукама тада све власти. Доцније је и код ње, као и у другим друштвеним манифестацијама, наступило диференцирање, из ње су се, као из некога извора и правласти, развиле и све друге власти, али је у њеним атрибуцијама остала и даље она њена првобитна власт, власт која гарантује мир и безбедност, задржала је најкарактеристичнију од свију државних власти, због чега полиција и јесте управо символ државне власти, она је власт у правом смислу те речи, она је, подупрta војском, она сила која даје праву његову практичну вредност, осигуравајући му санкцију.¹⁾ (НАСТАВИТЕ СЕ)

Ж. Периф

ПРИВАТНИ ТУЖИЛАЦ КОД ДЕЛА ОДВОЂЕЊА

У нашој земљи врло је чест случај, да се на сеоским саборима загледају момци и девојке и да, ако родитељи брак не допштају, момак са својим друговима из села или одмах на сабору или доцније од куће украде или отме девојку од њезиних родитеља и води је својој кући. Кад девојка бар једну ноћ преноћи у момачкој кући, онда се она сматра као осрамоћена и њезини су родитељи тиме нагнани да даду накнадно одобрење за брак. Бива пак много случајева да момак фактички дефлорише девојку, јер у томе види најбољу гаранцију да му њезини родитељи брак морају дозволити. То он не ради ни у каквој другој намери до ради тога: да осигура брак.

Редован је случај да родитељи девојачки, принуђени силом околности, дају накнадно одобрење за брак. Цео се посао око закључења брака тада свршава врло брзо, о тој се ствари органи власти и не извештавају, те и не долази до кривичног поступања због извршеног дела одвођења. Али деси се да покретством трећих лица ствар дође до знања полицијској власти и она отпочне кривично ислеђивање. Нама су познати случајеви да је полицијска власт забрањивала венчање одведене девојке са момком, наређивала лекареки преглед девојке а безразложно држала у притвору момка. Особена правна природа деликта одвођења изгледа као да није довољно јасна извесним органима истражне власти. Нарочито као да није јасно: шта је процесна претпоставка акцији полицијске власти, кад, у ком случају, она може предузети истрагу, управо каква је тужба подлога овог процесу.

Остављајући на страну битна обележја самога деликта, ми ћемо сада говорити само о његовој процесној претпоставци, дакле о тужби, којом се истрага заснива.

¹⁾ В., у вези са овим, исприну расправу Д. Ђ. Алимпића, *Историјски развитак полицијских власти у Србији (1793—1869)*, стр. 3. а 15.

Општа замерка неодређености и не-систематисаности као да би се код деликта одвођења нашем К. З. нарочито могла ставити. Он је извесне случајеве одвођења ставио у главу XX која говори о злочинствима и преступљенима противу личне слободе, а друге, у *суштини исте*, у главу XXI која говори о деликтима противу благонаравија. Ми ћемо мало ниже показати да су у ствари сви деликти одвођења деликти *противу личне слободе*.

Шест параграфа К. З. говоре о одвођењу: 187, 188, 189, 190, 197 и 200. Од ових § 190 процесуалне је природе а остали предвиђају особене деликте, те ћемо их разликовати према разлици заштићених правних добара.

§ 187. предвиђа случај у науци К. Права познат под именом „крађе деце“, која још нису навршила 16 година и то у циљу да се употребе на користољубиве и неморалне намере. Одвођење женских ради тога да се са њима ступи у брак или да се са њима блудно живи није по овоме параграфу кажњиво, јер је та радња као специјалан деликт даље предвиђена. Правно добро које је овде, код крађе деце, нападнуто, јесте *лична слобода њихова*. То је јасно, ако је дете одведено силом или преваром, али исти је случај ако је дете отишло по својој пристанку. Јер и у том случају извршена је „повреда фамилијарног права“ а ту повреду закон хоће да забрани. Дете од 16 год. нема права да собом слободно располаже, те отуда оно и не може дати пуноважан приставак на одвођење. Повреда личне слободе детиње, која је у родитељским рукама, извршена је и тада, када је дете пристало да са одвођачима иде. Овај облик одвођења казни се по званичној дужности. Тај карактер се не мења ни у случају става II § 187. Тамо се вели: „Но ако се одвођење чисто у ползу одведеног клонило, и ако је том његово стање заиста побољшано, неће се казнити, ако у слеству тога родитељи или заступници одведенога доцније то одобре.“ Као што се види: накнадно родитељско одобрење има за последицу да уништи *противправност радње*. После тога одобрења нема више кривичног дела. Док то одобрење, пак, недостаје постоји кривично дело и оно се казни само по званичној дужности.

§ 188. предвиђа случај на превару или насиљем изведеног одвођења женске, у циљу да се са њом венча или блудно живи. Од оваквог одвођења заштићена је свака „женска“ — девојка, удовица, распуштеница и удата жена — т. ј. женска која има жива и неразведена мужа, а пређашњим § 187. заштићено је од одвођења свако лице и женско и мушко.

Пошто је женска одведена силом или преваром, то је повређено правно добро њезина лична слобода.

Али женска може бити одведена у циљу венчања или блудног живота и по њеном *пристанку*. И тада постоји кривично дело. У том погледу предвиђа закон три разноврсна случаја: ако је по својој вољи одведена *неудата женска* која није још навршила 15 година и то без знања

или одобрења њезиних родитеља или татора, онда је то дело из § 189. каз. зак.; ако је одведена *удата жена* без знања и одобрења мужа, онда је то дело из § 197, а ако је својевољно одведена *девојка* која је навршила 15, али не и 21 годину, без одобрења родитеља или татора, онда је то дело из § 200. К. З.

Које је правно добро законом заштићено у овим случајевима? Женска је на одвођење пристала, оно није извршено ни силом ни преваром. Лична слобода у колико она њоме лично располаже није јој повређена. Али на произвољно располагање том слободом напред наведене женске немају права. Њихова лична слобода наводи се још и у рукама њихових татора и родитеља или њихова мужа. Над децом до њихове навршене 21 године траје *родитељска власт* и из односа зависности од родитеља или татора баш и кад хоће у брак да ступе, до тога доба деца не могу изаћи. Жена је пак кроз цео живот дужна живети тамо где и њен муж живи, и никако није њезино лично право да иде куда хоће и коме хоће. *Горњим законским прописима заштићена је дакле та установа родитељске и мужевље власти.* А кад се на овај једино правилан начин природа деликта схвати, онда се ни у одређивању приватног тужноца неће правити погрешке.

Деликти који се учине тиме, што се одведе силом или претњом ма која женска, или са њезиним саизвођењем по без одобрења татора или родитеља *неудата* женска испод 15 година, казне се по званичној дужности. Али по § 190 К. З. ако би се отмичар са одведеном девојком венчао, суд ће само на захтевање оних лица, која имају право уништење брака захтевати. Дело исељивати и пре него се брак уништи, не сме се оптужени осудити ни казнити.“

У овакоме случају за казну су нужне две претпоставке: 1) да се закључени брак разведе — 2) да „лица која имају право уништење брака захтевати“ поднесу кривичну тужбу. Венча ли се дакле, отмичар са отетом женском онда се дело одвођења из §§ 188. и 189. казни само по приватној тужби.

Закључени брак није основ, који би ништио противправност или кажњивост ранијег деликта одвођења, већ је он само једна процесна сметња, коју најпре треба уклонити па се тек онда може отпочети кривично поступање. Закључени брак треба дакле најпре развести. Што се тога тиче, ваља разликовати случајеве: да ли је женска одведена силом или преваром, или је она пристала на одвођење а њој је мање од 15 година.

а) Ако је женска силом отета и за време трајања те силе извршено венчање, онда се по § 76. грађ. зак. сматра да такав брак *у опште није ни постојао*. Он је *ab initio* ништав, а свештеник, ако је за насиље знао, па ипак венчао, може бити кажњен максималном мером затвора по § 138. К. З.. Пошто се дакле такав брак сматра као и да не постоји то чим се утврди, евентуално у кривичном процесу противу свештеника, да је брак уз насиље или противу воље закључен, може се одмах

отворити и кривично поступање противу отмичара, али сад тек у том случају, ако постоји тужба оних лица, која имају право уништење брака захтевати.“

б) Ако је женска испод 15 година пристала на одвођење, па са њом брак закључен, онда важност таквог брака по § 72 грађ. зак. зависи од опроштаја надлежнога архијереја. Ако архијереј да опроштај брак ће вредети, раскида дакле не може бити, па се не може ни отвари никакво кривично поступање. Ако пак архијереј опроштај не да, онда ће се такав брак уништити и после његова уништења може се почети кривична истрага противу одвођача, али и тада само на тужбу лица, „која имају право уништење брака захтевати“. Дат пак архијерејски опроштај или не, свештеник ће се, ако је само за малолетство девојчино знао, казнити по § 136 К. З.

Која су то лица „која имају право уништење брака захтевати?“ То су она иста лица чији је пристанак за склапање брака нужан. Поименице одговоримо на питање доцније.

На случај одвођења жене по § 197 К. З. право на подношење тужбе има само *муж*. Ако би такву тужбу поднело ма које друго лице: брат мужев, задругар или задружни старешина, не може се по таквој тужби ништа радити. По § 110 грађ. зак. „судруга пак дужна је *мужа* свога слушати, наредбе његове извршивати, за њим ићи где он за добро нађе, *с њим онде живети*.“... Породични или задружни старешина нема према жени свога задружног сина никаква права. Он је то право изгубио пропашћу старог римског манусног брака.

Ако са својим пристанком буде одведена девојка, која још није навршила 21 годину, али има пуних 15 година, онда се по § 200 К. З. кривично поступање противу одвођача може предузети само на тужбу *родитеља или татора*. У ствари то су лица која дају пристанак за ступање малолетнице у брак и која имају права подизати захтев за раскид брака. Напред наведеним казним законским прописима, као што смо видели, заштићено је ово њихово *право одобравања брака*. А која су то лица поименице, ми можемо дознати само разгледајући о томе прописе грађанског законика и закона о старатељству.

*

Брак је формални уговор између два лица разнога пола — § 60 грађ. зак. као и за сваки други уговор, по коме се стичу права и обавезе и за закључење брака потребна је правна способност саговорача за закључење тога правног посла. Малолетници су ипак правно способни, могу бити субјекти права и обавеза, али они немају нужну способност за правну радњу. Они се по § 39. грађ. зак. држе за незреле и стоје под особитом „заштитом и обраном закона“, који се састоје у томе што се пуноважно могу обавезати само уз пристанак њиховог старатеља. Законски заступник своје малолетне деце по § 126. г. з. јесте отац, ванбрачној деци законски је заступник мајка — § 129. г. з. — а ако мајке не-

мају онда њихов хранитељ — § 132. г. з. Заступници пак деце која не стоје под очинском влашћу родитеља јесу старатељи, постављени по закону о старатељству.

Пошто уговор о браку за собом повлачи обавезе, то га малолетници без одобрења својих заступника не могу закључивати. Ово тврђење не обара ни § 150. г. з. у коме се вели: „како пунолетност детета настане тако и родитељска власт престаје... *кћи од 18 година може се удати, није јој родитељи забранити или на њу стати могу*.“ Изгледало би на први поглед да женска изнад 18 год. може закључивати брак и без одобрења родитељског, управо да у погледу на брак њезино пунолетство наступа са навршеном осамнаестом годином. Такво би мишљење било погрешно. Ако би женска изнад 18 година могла сама дати пуноважан пристанак за брак, онда по којој би логици могао законодавац кажњавати некога одвођача, кад је она сама пуноважно пристала да са њим иде? Протумачен у вези са § 69. в. и законодав. решењем од 24 окт. 1860. г. Н. 194. уз тај § овај пропис у § 150. г. з. значи: родитељи не могу забранити, спречити девојку изнад 18 год. да ступи у брак. И кад она то хоће а родитељи неће да јој даду пристанак, онда се она може за одобрење обратити *општинском суду* („примиритељном“) и добијена дозвола отуда замениће јој родитељско одобрење.

Кад у брак хоће да ступи брачно дете, онда му је до пунолества нужан пристанак *очев*; — ако у брак ступа ванбрачно дете, онда пристанак *материн*, а ако оно нема живе матере или се она о њему не стара онда *хранитељ* — § 69. в. г. з. у в. са § 132. г. з. Ако у брак хоће да ступи брачно дете које нема оца, онда одобрење дају *тутори* т. ј. стараоци и то главни старатељ и старатељски судија — чл. 75. тач. 2. зак. о старат., али је том приликом судија дужан да саслуша и мишљење „пунилних у земљи живећих пунолетних сродника по крви или по тазбини“ — чл. 93. и 94. тач. 2. зак. о старатељству. Ако ова лица неће да даду пристанак за брак између малолетника, онда се они, ако и једно и друго, и мамак и девојка, имају по пуних 18 година могу обратити за одобрење општинском суду и његово одобрење замењује родитељско или старатељско — § 69. тач. в. г. з. у в. са реш. од 24. окт. 1860. г. Н. 194.

Ова иста лица, која дају пристанак за брак, могу, поред женика, на случај потребе захтевати — развод брака. А та пак иста лица *једино су и овлашћена да поднесу кривичну тужбу за дело одвођења, ако се оно казни по тужби приватног лица*.

Кривични закон у § 189. и 200. помиње родитеље „и“ „туторе.“ Родитељи су и отац и мајка. Али ако *отац* допусти женику да води његову брачну кћер, онда мајка не може тужити за дело одвођења. Ако то међутим код живог оца мајка допусти, онда отац може тужити. Исто тако не може ванбрачни отац тужити, ако *мајка* допусти одвођење ванбрачне кћери, као што ни оба ванбрачна

родитеља не могу чинити, ако они нису хранитељи детета, а хранитељ је дао допуштење за одвођење. Али овај израз „родитељи“ ипак може добити свој правни значај. На име, ако брачно женско дете остане са матером и стараоци му се не поставе, не образује се маса па мати допусти одвођење, онда кривично дело не би постојало. Ми мислимо да би у том случају пристанак материн био довољан и за закључење брака у смислу § 69. тач в. г. з.

Ако буде одведена малолетница која је под старатељством, онда право на подношење тужбе има само татор — *главни стараоц*. За то му, мислимо одобрење старатељског судије не треба. Старатељски је судија надзорна државна власт над татором и његово је одобрење за таторов рад нужно тамо где га закон изрично тражи. За овај посао то није случај.

Ако се брачно женско дете налази код кога као код хранитеља, па ма му он био најближи сродник, није он овлашћен за подношење тужбе противу одвођача. Он то право може стећи: ако после очеве смрти постане детиње стараоц, или ако за живота очина, *усвојењем* по прописима грађанског законика, стече очинску власт над дететом.

Право на подношење кривичне тужбе за дело одвођења имају само она лица која су по прописима грађанског законика носиоци очинске власти над децом и муж.

Да им не би решења код судова надала полицијске су власти дужне да пре него што почну рад по тужби за дело одвођења најпре добро испитају: које је то лице што тужбу подноси и је ли оно по закону овлашћено на ту процесну радњу.

Живко Топаловић
судски писар.

КРИМИНАЛНА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Трећа погрешка. — Да је међу шефовима полицијске и државног тужиоштва био само један интеллигентан и хладнокрван човек, злочинац би био ухапшен у своје стану, на један сат после извршеног злочина. Ствар је била врло проста, готово и за децу обична. Довољно је било: а) имати мало памћења о криминалним аферама и послужити се методом која је употребљена у Алзас-Лорену, у једном скорашњем случају, и б) познавати подручни полицијски персонал.

Јуна 4. год. 1904, у 7³/₄ часа изјутра, у вестибилу једне куће вароши Шлестад (Алзас-Лорен), нађен је убијен поштански кондуктер Ерет. Руковођена духом реда и методе, којим се одликују Немци, полиција је радила одлучно, брзо и логично. Прилике и услови злочина одмах су реконституисани. Идентитет злочинчев такође је одмах утврђен и потера за њим организована. Државни тужилац из Колмара првим возом дотрчао је у Шлестад и одмах узео у помоћ псе осмог ловачког батаљона. Пошто су им претходно

дали да оњуше постеле ствари, у којима је злочинац спавао, пустили су их да траже злочинца. Само што је ово било излишно, јер је у овом тренутку државни тужилац добио извештај да је злочинац Емил Бем ухапшен и ухапшен од потере у једном пољу близу Шервајлера. Злочинац је осуђен на смрт 18. новембра 1904 год.

У афери Ван Галковој требало је поступити на исти начин и употребити најбоље полицијске псе из Шербек и Сен Жила, или оне друштва пастирских паса из Гренендела. Употреба паса била је већ олакшана тиме, што се међу особљем треће полицијске дивизије налазио агент Либрехт, који је оснивалац и дресер клуба пастирских паса. Ниједан од шефова није се сетио овог детаља.

На два дана по извршеном злочину, г. Феликс Фуке, државни вице гувернер Конга и председник апелационог суда у Бому, срео је случајно крајевог прокуратора г. Нажела и том приликом изјавио му своје чуђење због неуспешне истраге у афери Ван Галк, подсетивши га у исто доба и на употребу полицијских паса. Тек после овога, г. Нажел се решио да позове агента Либрехта, и да му предложи да се користи својим псима. Покушај је извршен у петак, 9. фебруара, у вече. Либрехт је употребио изврсно псето Фолету, старо 3 год. које је произишло од Сатане, најчувенијег сен-жилског пса. Псето је одведено у улицу „Hirondeles“ и код палисаде, где је злочинац једно време био спустио свој пакет на земљу, њушкало је и гребло. Кад су га упутили у правцу улице „Laeken“, оно се зауставило пред кућом бр. 22, на месту где је леш с пакетом био нађен. За овим су га одвели у правцу улице „Fleurs“, из које је оно отишло у улицу „Pont-Neuf“, ту застало и њушкало пред једном капијом, а затим је отишло у правцу Бодуеновог булевара и шеталишта „Anvers“ и застало пред кућом Жанине мајке. Кад су га вратили на старо место, оно је нагло отрчало пред кућу бр. 2, на кеју „Pierre de Taille“, у којој станују Ван Галкови. Покушај овај поновљен је и у суботу, али без икаквих других резултата.

Покушај са Фолетом остао је, по несрећи, без резултата само зато што није био изведен како треба: пре свега, он је предузет сувише доцкан, а и сам начин на који је извршен кроз је погрешан. Било је апсурдно узимати за полазну тачку место на коме је леш био остављен. Између ове тачке и места злочина није постајала веза, нити је псето могло наићи на какав траг, пошто на међупростору између ове две тачке девојчица није додиривала земљу, а и злочинац је, као што смо видели, носио под пазухом пакет с лешом. Траг се могао наићи само између места одвођења и куће злочина. С тога је за полазну тачку истраживања требало узети кућу Ван Галкових, из које је дете последњи пут изишло. Да би се псето олакшао посао, требало му је претходно дати да оњуши детиње постеле ствари, прљав веш, чарапе и ципеле и т. д. Као многобројни ловачки пси, Фолета би нашла лако кућу злочина, пошто су се у

њој још налазиле детиње ноге, ципеле, кутија за рад и огртач. Шта више, да је Фолета паметно употребљена одмах чим је полиција извештена о нестанку Жанином, злочинац је могао бити ухваћен у своје стану за време касапљења детињег леша. И ако су нашој полицији и нашој истражној власти стајали на располагању тако драгоцене помоћници и тако одлично дресирани пси, ипак су оне биле неспособне да се њима користе због сваког одсуства иницијативе и расуђивања.

У једном скорашњем случају немачка полиција дала нам је веома поучну лекцију за употребу паса.

На Божић, 1908 год., нађен је у Гисену, у пола наг леш младога Хенри-Абела, кога је било нестало уочи Божића. Дете је било жртва гнусног агента, после кога је удављено. Шеф варошке полиције посумњао је одмах на обућара Рајфа, који је више пута био осуђиван због оваквих истих дела, а последњи пут на 8 год. робије, коју је казну тек био издржао. Осумњичени није могао доказати где је био у времену кад је злочин извршен. Поред овога, његови одговори били су противречни. Одвели су га на место извршеног злочина, али је он и у присуству жртве продажно одрицати. Тада су га одвели у шуму, далеко од места где је злочин, био извршен. Ветцлар, псето жандарма Јакова, пошто је претходно оњушило детиње хаљине, пронашло је одмах осумњиченог Рајфа, и зауставило се пред њим режећи и са настрешеном длаком. Оптужујуће лајање и чуновато понашање псета толико су утицали на осумњиченог, да је одмах признао кривцу.

Полицијски пси могу врло много користити у истрагама, а нарочито у случајевима злочина против детињства, код којих, по правилу, остаје врло мало трагова од злочинаца. Због овога је веома корисно за криминалне полиције у великим центрима да располажу псима, специјално дресираним за откривање трагова. Њихова употреба у полицијским истраживањима није, у осталом, нова. Њих и у самој Кини врло често употребљују за изналажење крадљиваца. Кинези су, у истини, пажљиви, посматрачи, математичари и логичари, док су белгијске власти далеко од тога да се одликују овим особинама.

Четврта погрешка. — У место да ради методично, брзо и вешто, полицијски и истражни чиновници траћили су драгоцене време у бескорисним истраживањима и у готово шаљивим ситуацијама. Чак се тврдило, да судска бригада није могла одмах отпочети истраживања због оскудице агената. Кад се власт, најзад, дефинитивно ставила у покрет, пружио нам је доказе о својој несравњеној вештини у истраживањима. Тада смо видели како добри ватрогасци, под руковођењем судских агената, испитују више дана кровове кућа по кварту и базене морског канала у циљу истраживања детињих ногу. Изгледа, да је власт била себи поставила за циљ реконституисање целокупног леша нестале девојчице, уображавајући да би прости проналазак ногу могао оријенти-

сати истрагу. Као што смо видели, цицеле и ноге детиње, које не достајаху, нађене су недељу дана доцније, потпуно саме.

Пета погрешка. — Истражном судији г. Хавоу требало је пуних 5 дана да редигује „Важај Лични Опис“, чији текст износи око 60 редова. Злочин је извршен 7. фебруара у вече, а овај опис потписан је и штампан 12, и тек сутра дан растурен. Ових 60 редова текста, који су бар могли бити написани брижљиво и без икакве замерке — јер је за њихово писање употребљено толико времена — пуни су материјалних, невероватних и грубих заблуда. У једној другој објави од истог дана — у „Важној Објави“ — налазимо читаву серију других погрешака.

Шеста погрешка. — „Жана Ван Галк убијена је пошто је претходно силована“, вели се у опису г. Хавоа. Међутим, прве констатације судско-медицинског вештачења утврдиле су противно: *да дете није убијено, већ да је подлегло конжестији*, која је наступила услед његовог напитог стања. Овај факт има изузетну важност, коју ћемо доцније истаћи. Дужност је, међутим, истражног судије, да констатује само позитивна факта. Ову грубу погрешку он није исправио ни у својој објави од 24. фебруара.

Седма погрешка. — Истражни судија пише: „Поменутог дана, око 7 часова у вече, ово дете напустило је кућу својих сродника, на кеју „Pierre de Teille“, у коју је одлазило сваког дана после школе, и у место да се, као обично, врати директно шеталиштем „d'Anvers“ у „Molenbeek-Saint-Jean“, у домицил своје матере, са којом је становала, Жана Ван Галк виђена је у ово време у разговору са једном женом, која је овако изгледала.“

У овим важним редовима налазимо доказа да су полиција, државни тужилац и истражни судија били врло рђаво обавештени о условима егзистенције Жана Ван Галк и чланова њене фамилије. Жана није, после школе, одлазила код својих сродника у циљу обичне посете, већ је, као што смо видели, она код њих живела, становала, обедовала, и спавала. Све ово записано је и у самом регистру популације. Према овоме, она никад није становала код своје матере.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

КАМОРА

од
Жана Карера

Када је основана Камора? Неапољски научењаци још дискутују о томе; они ће то увек чинити.

Изван сваке је сумње, да Камора датира најдаље од XVII-ог века, и да је она постала за време шпанолске владе. Да ли су војници и разбојници шпанолски или сицилијански донели облик, идеју, закон, па чак и извесне речи речника ка-

мористичког? То је могуће, али овде није место да се о томе говори. Али је неоспоран факт, да су, мало по мало, и сами Неапољци примили све елементе ове организације и усвојили их својим обичајима. Познато је, да је Камора увек имала присталица у кварталовима, у којима је било мање странаца. Укупно, ма како да је био случајан њен постанак, има доказа да је Камора убрзо постала моћна реакција масе народа против владе, управо експлоатације странаца.

Експлоатације, а не владе, јер Неапољски народ беше у години 1600. и сувише навикнут на стране династије, а да би духовно и морално трпео од шпанолске навале. Али он је трпео материјално и новчано у додиру са свакодневним животом. Ми знамо како су били храбри, али немилосрдни освајачи Шпанолци XVI-ог и XVII-ог века. У вице - краљевство неапољско донеше они своју суровост и раскош. Изузевши владу неколико добрих вице-краљева, као дон Пијера од Толеда, Шпанолци мишљаху једино на то, да се обогате. На тај начин Неапољци беху изгубили сваку идеју о правичности, правди и доброј управи.

У Неапољу је поникла идеја камористичка: поставити тајну правичност неколико храбрих људи на место правде, које не беше у државној управи; немилосрдну и циничку управу несавесних чиновника, спречити помоћу неколико издржљивих људи тајно примљених у друштво, решених на све, који постадоше тако опасни да их се је влада морала бојати.

Види се одмах како је једна таква намера могла постати опасна, али се такође и разуме како је једна таква организација могла бити и привлачна за један народ страсан и јаке уобразиље; за који се освајачи нису трудили да му улију у душу дубоко морално васпитање.

Зна се колико је народ неапољски инстинктивно обожавао романтична и кавалерска јунаштва. То је тај народ, који још и данас иде у позориште маријонета да гледа јуначка дела Ролана и Рено-а.

Тако ће се лако објаснити како је Камора, чим се је дознало како је опасна и тајанствена, добила велики утицај. За кратко време постаде она свемоћна у Неапољу. Она засени народну уобразиљу, она задаваше страх влади; она се бораше победносно против владине неправичности, и под утицајем снаге и воље почини читаву масу порока, злочина и крађа, којима се служаше да би обезбедила своју материјалну моћ, и по потреби подигла буну.

Из тога је дошло до везе између „Каморе“ и „Мала Вите“, која мораше пре или после довести до покварености и кризе ово опасно друштво.

Што се тиче њене улоге у историји за време последња три столећа, требало би врло много времена за причање.

Има о томе много прича, али које нису истините. Али је неоспорно да је Камора била умешана у све нереде и све покрете, у Неапољу — и она је у томе узела врло великог учешћа.

Да ли је она припомогла паду страних вице краљева и оснивању независне краљевине, на челу које стајаше Карло III Бурбонски? То се не зна сигурно, али се зна да су Бурбонци имали за Камору очинску наклоност.

Неумољиви закон једног тајанственог друштва.

Камора имађаше херојских, као и несретних дана у години 1799, за време Наполеонове Републике. Верна Бурбонцима, она беше умешана у отпор против Шампионетове војске, и изазва дивљење код свију, па чак и код републиканског генерала. Она беше умешана такође (и то с каквом суровошћу) у реакцију генерала Рицо у име Бурбонаца. Јер Камора беше непријатељ и француским освајачима, као што беше и према Шпанолцима и Аустријанцима. Ипак Мират задоби за себе њено пријатељство својим сјајним јунашвом. Зар он не беше жива слика оних палатина, о којима се говори у витешким причама? Није ли то био диван авантуриста, овај крчмар који је због свога јунаштва постао краљ? Многи камористи, потрешени и очарани, клицаху Мирату, кад овај дође на место Јосифа, и када уђе у Неапољ одевен у пурпурно одело окићено златом и драгим камењем, диван на своме лепоме коњу.

Али после 1814. године постадоше они опет Бурбонци, и од тог тренутка Камора достиже максимум моћи и напретка. А за време владе Фердинанда II, најпопуларнијег краља Неапољског, камористи установише право државно уређење. У то доба, прича један садашњи историчар каморски, господин Ернесто Серао: „Највећа част коју могаше постићи човек обдарен храброшћу и осећајима, то је да постане члан Каморе; и од тада се то друштво назва „l'Onorata Societa.“ (Часно друштво).

Многи Камористи говоре данас, (а нарочито стари) о „златном добу“, то јест о влади доброга краља Фердинанда II.

Па ипак, после 1860 и 1870. године они се не противљаху новоме режиму. Можда су изгубили у дугој срећи моћ осећања и противљења; може бити да су били занесени чарима Гарибалдијевим и Виктор-Емануеловим, који уђоше у Неапољ овенчани учињеним јунаштвима. Као и за Мирата, они се придружише народним овацијама.

За три стотине година од како постоји, Камора је могла мењати свој облик и унутрашњу организацију. Али основни принципи који су владали при њеном оснивању и који створише њену кохезију и моћ, задржани су кроз све револуције до данас.

Камориста мора да слуша два строга закона:

1-во Један морални закон, који се састоји из тога, да се никад не прекрши заклетва.

2-го. Један писани камористички закон.

Први се зове „l'omertà“, а други „il frienö“. У томе закону се сваког часа спомиње смрт.

Осим главне казне има безброј врста других мањих казни, којима су камористе подвргнуте за најмању погрешку, и од којих су неке необично грубе.

Нарочито је романтична и сурова казна *sfregio*.

Sfregio није апсолутно специјална казна за Камору. То је једна телесна казна својствена неапољском народу. Она се састоји из тога, што се образ засече једним ударом бријача или врло шиљатог перореза па чак и десетпарцем или једним излизаним и наоштраним динаром.

Постоји по овом народном обичају једна драма чувеног неапољског песника Салваторе де Ђакома, *Assunta Spina*, која је у Италији поњела огроман успех, и коју ће ускоро играти у позоришту „Антоан“ подименом „*La Balafree*“.

Камористе, које имају да пребаде ма шта један другом, морају се тући. Ове чудновате борбе зову се *dichiaramenti* и тако су стого прописане, као стара преуђивања бојја у средњем веку. Оне су тако романтичне као мускетарски двобоји за време кардинала Римеље-а.

Некада су се борили ножем тако вешто, као наши најбољи борци мачем. Данас се све више употребљава револвер. Старе камористе због тога у очајању, јер виде у њему опадање „*l'Onorata Società-e*“.

Ипак револвер нису сви усвојили, јер има још *верних ножеу*, чак и међу млађима.

Шефови и чланови.

Строгост је у камористичкој јерархији врло велика.

Ова се јерархија, изгледа, врло мало променила од како је Камора основана, јер у оваквим тајним друштвима облици се најмање мењају.

Камора има увек једног врховног шефа, кога зову *Каинтеста*; око њега, као перови око краља налазе се шефови 12 великих секција, који се зову *Каинтрини*. *Каинтеста* и *Каинтрини* састављају савет и највиши суд камористички, на чије се пресуде не може апелирати. После њих долазе шефови група, названи *Каин еса-ранца*.

Најзад постоји поред *Каинтесте* још једна личност, која има мање власти од њега, али која има исто толико утицаја, и чије се тајанствене моћи у толико више боје што располаже фондима „Часнога Друштва“. Та се личност зове *Containolo* (благајник).

Некада је Каинтестова власт била огромна. Он је био већи господар Неапља и од самога краља. Данас, са опадањем друштва, ова власт је много више ограничена. Али ипак, постати Каинтеста, то је сан свију чланова, и нема ничега на свету што не би покушали да учине због те амбиције. Има око овога чина подмуклих бораба и крвавих такмичења која су равна, само у мањем оквиру, интригама на старим дворovima царским.

Требало би једна цела књига, да се скупе само анегдоте које стари Неапољци причају о јуначким борбама између кандидата за Каинтесту.

Али ипак, Каинтеста не ужива власт над животом и смрти Камориста, као што то многи мисле. На смрт може да осуди

само „суд више Каморе“, где се поред *Каинтесте* налазе и неколико *Каинтрини*. Некада, за време класичнога доба, ово суђење беше врло строго и врло свечано. Оно је држано у тајанственим клубовима, у нарочитим крчмама које се налажаху у удаљеним предграђима, понекада у пећинама дуж мора, и било је опкољено тако романтичном околином, коју је неапољска литература прошлога века обилно описала у позоришту и у роману.

Суд „више Каморе“ у принципу се састоји из *Каинтесте*, председника, и дванаест перова, *Каинтрини*.

Један неапољски писац, песник великога талента са романтичним неапољским дијалектом, Фердинандо Рисо, који је изучавао сасвим изблиза и најтајније обичаје народне, и који то живописно прича, описује једно суђење „више Каморе“ овако:

„Кад се почне говорити о смртној пресуди над неким кривцем, суд се свечано сакупи, и решава. После решења, он изабере једнога или више лица способних за извршење пресуде. Обично се за извршиоца пресуде изабере сасвим млади људи, који желе да *направе каријеру* и да за један корак више ступе у јерархију...“

„Ови одређени зајакну се пре свега да никоме не одају ништа, па ма били најстроже кажњени; у осталом, они најчешће ништа тачно и не знају. Само им покажу кривца, кога морају „*угасити*“.

„Затим их уведу у одељење где осуђени беспослици, незнајући на шта је осуђен, покажу им га говорећи сасвим просто:

„— Ово је лампа, коју треба да угасите.“

„Од тога тренутка, зависи од извршитеља, на који ће га начин убити.“

Али изгледа да те ствари данас нису тако свечане и тако опасне. Судије се не усуђују више да суде са тако великом помпом. Све све мање изричу смртне пресуде. И ако је истина Киоколо био убијен по свима правилима, то је заиста изузетан случај. Сувремена сентименталност продрла је и у „Часно Друштво.“ „Све пролази!“ рече ми један разочарани камориста.

(Свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине велеушке, актом својим Бр. 435, пита:

„По чл. 5. закона о сеоским дућанима, аренда на сеоске дућане не може бити мања од 150—300 дин. Између ових двеју сума, количину на дућане општинске одређује општински одбор, а на дућане који постоје на имању манастирском и црквеном ову аренду одређује црквени одбор. Но како манастир по закону о црквеним властима, па ни другим специјалним законима, нема манастирски одбор, то је одбор ове општине, одлуком својом

од 18. фебруара ове год. Бр. 228, одредио аренду поред осталих дућана и на дућан који постоји на имању манастирском, с тим, да ова аренда припадне манастирској каси.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је радња општинског одбора правилна или не, и ако је радња неправилна, онда који је надлежан да одреди ову аренду и по ком закону?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 67. и 68. тачке 6. закона о црквеним властима источно православне цркве у Србији, манастирском имовином управља и ову издаје под закуп настојатељ манастира, пошто црквени одбори не постоје више, јер су укинуги законом од 26. априла 1895 године и указном наредбом од 1. јуна 1894 године, повраћајем у живот ранијег закона.

Према овоме, настојатељ манастира једино је и надлежан, да по споразуму са надлежним црквеним властима, одређује величину аренде за манастирски дућан, а никако то право не припада општинском одбору.

То право одбор није могао присвојити себи баш по изричном наређењу у члану 5. закона о сеоским дућанима.

Нека се, дакле, остави настојатељу манастира да он одређује аренду, само што и он не сме ову спуштати испод минимума нити пењати изнад максимума, одређеног поменутиим законом.

Овакву одлуку општинског одбора, требала је, у осталом, да задржи од извршења и сама надзорна власт у смислу чл. 152. закона о општинама.

II

Суд општине гостињске, актом својим Бр. 617, пита:

Учтиво се моли уредништво да у свом првом листу изволи дати следеће обавештење:

1. Један грађанин ове општине, још у 1904. години, написао је тужбу противу самог себе, коју је поднео један његов брат од стрица, те га је тужио за општинску утрину. Ондашњи општински часници испитали су 2—3 сведока, које је тужилац именовао, па без заклетве, без присутних, нити су излазили на лице места, досуде туженом општинску утрину и ако су знали да је то ујдурма туженог и тужиоца.

Сад тужени истиче препис речене пресуде и узнемирује грађане, забрањујући општинску утрину, и ако зна да је лажна пресуда, јер су му онд. часници и сам препис пресуде лажан издали.

Сад настаје питање: има ли право општински суд да изда наредбу да сељачку стоку не узнемирује по реченој општинској утрини; а за лажну исправу да оптужи одговорне ереској власти (§ 147. кривич. закона) или да тужи општински заступник исте, и

2. Пресудом овог суда од 7. априла 1905. год. Бр. 996, кажњено је једно лице за заузеће општинске утрине и да утринна остане општинска, која је пресуда постала извршна, али исто лице понова заузме утрину и суд га ове општине осуди својим

решењем — казни са 3 дана затвора и да кућу, коју је после извршне пресуде направио на истој утрини, скине са исте за 20 дана, или ако не учини да суд уради о његовом трошку; па како је и решење постало извршно и већ пре 5 дана протекло 20 дана а осуђени и не мисли да скида кућу са утрине, сада настаје питање:

Има ли право општински суд да плати мајсторима да кућу батале, (пошто је брвнара) и има ли право егзекутивним путем да наплату од осуђеног изврши и мајсторима плати; у осталом на какав би начин могло да му се кућа не батаљује кад грађани туже и најзад ако би се кућа оштетила батаљивањем ко штету да накнади?^а

— На ова питања одговарамо:

1. Кад постоји судска пресуда, којом је утврђено, да је земљиште, о коме је реч, својина извесног грађанина, онда општински суд не може ништити ту пресуду својом наредбом по томе основу, што има уверења, да се до ње дошло недовољеним путем.

Јер, кад се већ зна да је пресуда резултат једне кривичне радње општинских часника и дотичног лица, онда нека пуномоћник општински, за оштећену општину, подигне кривичну тужбу против дотичног лица и општинских часника, па ако се њихова кривица одиста утврди, тада ће и пресуда, која је донесена недовољеним путем, изгубити своју вредност; и

2. Кад је пресуда, којом је наређено да осуђени дигне кућу са земљишта општинског, постала извршном, па он није хтео да учини то у остављеном року, онда настаје право општинског суда да он сам то учини на рачун осуђеног, пошто је и то пресудом предвиђено.

За извршење овога посла општински суд може да одржи једну кратку лицитацију, и да пренос куће уступи ономе, који буде најевтинији.

Ако се при преносу што поквари (батали) на кући по сили прилика, онда не може одговарати суд, него све последице има да сноси сам окривљени пошто се пресуда мора извршити.

Излицитирану цену може наплатити суд егзекуцијом од окривљеног, пошто је већ обухватио пресудом да ће пренос ићи на штету и трошак његов.

III

Деловођа општине гугаљске, пита:

„Кроз атар ове општине протиче река Морава, и она је граница између ове и других дотичних општина.

Један грађанин ове општине имао је њиву у реону овом, али доцније река Морава отпочела је исту њиву ронити и тако извешан део налази се у овој а извешан део у другој општини, средином пак тече река Морава.

Сопственик је целу њиву продао сада једном лицу такође из ове општине, и моли да се купац убабтине т. ј. у тачињу унесе цео простор како овај што се налази у реону ове општине, тако и онај део што је под коритом реке Мораве и

део који се налази у атару дотичне општине. Пограничари су изјавили да противу такве мере немају шта, — и да ће тачињу од своје стране потписати.

Сад настаје питање:

1. Може ли општински суд ове општине утврдити тачињу у којој се под називом њиве обухвата и корито реке Мораве, као и онај извешан део простора који се налази од исте њиве у реону друге општине.

У осталом, како се у дапом случају има поступити па да се не учини законска омашка.

Предмет стоји сада на решењу очекујући обавештење, па с тога се моли уредништво да се по могућству у наредном броју објасни^а.

— На ово питање одговарамо:

Судови општински могу вршити убабтине само на она имања, која су у атару њихових општина, докле се простире њихова надлежност — чл. 5. и 94. закона о општинама.

Према томе, суд општине гугаљске може убабтинити дотичног само на онај део, који је до Мораве у атару његовом.

За оно земљиште преко Мораве, ако га нико не спори у смислу § 265. грађ. закона, надлежан је за убабтинење дотични општински суд.

Корито реке Мораве не може и не сме бити предмет убабтинења ни у ком случају, јер је то јавно добро.

Ако је овде случај § 264. грађ. закона, онда би сопственик водом пресечене њиве имао право на накнаду из старог корита Мораве.

IV

Суд општине маковинке, актом својим Бр. 344, пита:

„У овој општини изабрата су два лица за кметове овог села, која стоје међу собом у сродству и то:

Кмет В. М., по годинама старији, син је брата рођеног — мајке кмета — С. М. — дакле они су обојица деца од једнога брата и сестре (рођаци).

Према томе, да ли они стоје у сродничкој вези по тазбини или пак по крви, као и ако је по крви, да ли се рачуна у тај степен „четврти степен“; јер по чл. 89. закона о општинама стоји реч „до“ — четвртог, која по свој прилици обухвата и четврти степен крвног сродства, и који ће од њих да одступи.

Како је ова општина — претплатник нашег листа, то се моли Уредништво за што скорији одговор на предње питање, то да би Суд могао извршити своју дужност по закону.^а

— На ово питање одговарамо:

По представци суда, изабрани кметови стоје у III степену крвног сродства, и према чл. 89. закона о општинама не могу обојица остати на дужности, него са положаја одступа млађи по годинама.

Кад је случај крвног сродства, онда се чл. 89. обухвата и IV степен, пошто се степени рачунају „закључно“, дакле улази и II по тазбини и IV по крви.

ПОУКЕ И УПУТИ

Државни Савет није надлежан за разматрање одлуке општинског одбора, којом на тражење надзорне власти, разрешава од дужности председника општинског.

Надзорна власт, актом од 20. јануара 1910. год. № 200, тражила је од одбора општине раково-барске, да председника општинског, због више побројаних неправилности и злоупотреба у званичној дужности, одмах разреши од дужности.

Одбор општински на свом састанку од 20. јануара 1910. год. уважавајући захтев надзорне власти, донео је одлуку, да се председник М. П. разреши од дужности председника општине раково барске.

По изјављеној жалби, III. Одсек Државног Савета нашао је, да за разматрање овога предмета није надлежан, па је, и не упуштајући се у разматрање жалбених навода, на основу чл. 25. зак. о пословном реду у Држав. Савету од 6. марта 1910. год. № 1794. одбацио жалбу као надлежној власти поднесену. **Јос. К. Ст.**

Одлука опште седнице од 24/II. 1910. г. № 1917.

Писац инкриминованог чланка треба да исти потпише пуним именом па тек онда да он одговара за дело учињено њиме, иначе за исти одговара одговорни уредник.

»Првостепени Суд за варош Београд, ставио је решењем својим под суд окрив. С. П. за дело увреде и клевете нанете путем штампе, и ако инкриминовани напис није потписао пуним именом већ иницијалима П. С. П. Но Касациони Суд по жалби окрив. повиштио је то решење суда примедбама својим а са разлога:

Према тач. 2. чл. 40 зак. о штампи, одговорни уредник листа одговоран је за све оне написе у листу, који би били оштампани без пуног потписа пишчевог. Према томе, кад је инкриминовани чланак оштампан само под иницијалима: П. С. П., а не под пуним потписом окривљеног, који се за његовог писца издаје, онда тај суд према наведеном пропису закона о штампи није могао узети да је окривљени С. за инкриминовани чланак кривично одговоран и ставити га под суд, без обзира на његово признање да је он писац чланка, јер су специјалним законом о штампи учињена за кривичну одговорност особена наређења према којима, као што је наведено, окрив. С. није могао бити стављен под суд за ово дело § 161. крив. с. пост.^а

Првостепени Суд за варош Београд није примио напред изнесене примедбе већ је дао противразлоге:

»Чл. 40. зак. о штампи а у тач. 1. прецизно је утврђено ко може одговарати за учињене штампарске кривице и ко по реду одговара.

Овом одредбом признато је, да за штампарске кривице у првом реду одговара писац, а тек после њега одговара уредник ит.д.

Тач. 2. чл. 40. истог закона предвиђено је, да уредник одговара за све написе без потписа пишчевог.

Ово ограничење донесено је у циљу да би се сузбило потурање измишљених писаца.

У овом оптужењу није такав случај, јер и ако напис није потписан пуним потписом већ иницијалима имена и презимена оптуженог С. ипак личност пишеца је несумњива.

Тужба је означила оптуженог С. за писца оптужени је признао да је он заиста писац; а сем тога он тај факт и у жалби не спори и према томе овде не може бити примене тач. 2. чл. 40. зак. о штампи.

Према оваквим противразлозима Касациони је Суд у својој општој седници размотрио акта, па је усвојио примедбе свог одељења као саобразне закону, а противразлоге првостеп. суда одбацио.

М. Л. Р.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Јохан Кремер, осуђеник казненог завода у Митровици (А.-Угарска) побеглао је из завода маја месеца пр. године. На молбу Управе казненог завода у Митровици, која мисли да се он налази у Србији, доносимо његову слику с препоруком свима полицијским и општинским властима, да га најживље потраже и пронађеног притворе до даље наредбе. Јохан је родом из

Каменице (А.-Угарска), стар 38 година, вере католичке, по занимању је виноградија, осуђен је био за убиство. Са собом је однео и осуђеничко летње одело, које носи Бр. 12. — Акт Антропометријског одељења Бр. 926.

Тома Мијаиловић, из Дрежника, среза ужичког, ноћу између 23. и 24. прошлог месеца украо је 400 динара Миљку Лековићу, из Рожаца па за тим побеглао. Он је стар 36

година, омазен, црномањаст, бркова ријих, косе црне и проседе; на десном образу има младеж, у одељу је сељачком. — Денеша начелника среза љубињског Бр. 5334.

Живота Јелић, бивши писар монополског надзорништва у Прокупљу, чију слику доносимо, утајио је државног новца до 500 динара, и побеглао. Он је раста високог, очију плавих, бркова и обрва густих, дебелих усана, носа прџастог. — Акт начелства округа топличког Бр. 2622.

Јон Лек — Јорк — Сутерланд, који је у Америци извршио про-неверу, налази се сад у бегству.

Он је стар 27 година, висок 164 см. тежак 60 килограма, косе кестењаве, очију плавих, уста великих са дебелим усницама, чеља високог; родом је из Лондона, При себи има америкашки пасош Бр. 13077.

Ко га прокаже власти или ухвати добиће 2500 динара награде. — Акт америчког консулата у Београду, од 31 марта тек. год.

Препоручује се полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

ТРАЖИСЕ

Станка Ађимовића, Циганина — коритара нестало је 6. прошлог месеца. Он је стар 65 година, црномањаст, има брадавицу испод левог ока. — Денеша начелника среза голубачког Бр. 3241.

УХВАЋЕНИ

Коста Петровић, чију смо потерницу донели у 14 броју, ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

Тиосав — Тихомир — Марјановић — Борђевић, чију смо слику и потерницу донели у бр. 15., ухваћен је, те је престала потреба за његовим тражењем.

МАНГУП СТОКА

Код крушевачког општинског суда налази се једна мангуп кобила, доратаста, матора 2 године, у дасно око ћорава, у задње ноге саката. — Акт начелства округа крушевачког Бр. 4076.

Код Радосава Елезовића, Циганина, из Алексинца, нађен је један украђени коњ, матор 8 година, длаке доратасте, на леђима има више убоја обраслих белим длакама, са жигом је «О». — Денеша начелника среза алексиначког Бр. 5283.

НАЂЕН ЛЕШ

Дунав је избацио на обалу, у атару општине речичке, један мушки леш, омазен угојен, без косе и бркова. На њему има капут, прслук и панталоне од прикастог кафираног штофа, кошуља од плавог платна са црним пругама и гаће од дебелог платна. Леш је без предњих зуба. — Денеша начелника среза рамског Бр. 5642.

24. прошлог месеца, у атару села Чивлака у срезу нишком, нађен је један непознати леш. Пзвршеном секцијом утврђено је, да је узрок смрти била парализа срца, која је наступила дан раније.

Ово лице старо је 45 година, раста средњег, косе кестењаве и проседе, бркова смеђих и проседих, носа правилног, очију затворено жутих, обрјано. Од одећа на њему је нађено: нова кошуља од српског платна, гаће од шифона, капут од црног штофа (герок) са монограмом «Д. Д.» и фирмом «Стојан Спмћ и брат Београд», прслук полован од браон штофа, на глави је имало половну црну шубару и на погама поценане ципеле.

ЌРАЂЕСТОЌЕ

Ноћу између 12. и 13. прошлог месеца, непознати крађивци украли су две кобиле Милану Марјановићу и Живојину Радосављевићу из Послона. Једна је доратаста, са жигом «О», а друга врџана, са жигом «В»; обе старе по 12 година. — Денеша начелника среза ражањског Бр. 3513.

Ноћу између 15. и 16. прошлог месеца, непознати крађивци украо је два вола Милошу Стевановићу, из Грабовца, оба бела и матора по 4 године, без роваша. — Денеша начелника среза ресавског Бр. 7235.

Ноћу између 13. и 14. прошлог месеца непознати крађивци украли су два вола. Један је длаке беле, буласт, рогова малих, други је длаке плаве, рогова сврдластих, оба матора по 4 године. — Денеша начелника среза алексиначког Бр. 5035.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крађивце.